

2020. - С. 45-46.

2. Левкіна Р.В., Котко Я.М. Соціальна орієнтація мотиваційного механізму суб'єктів аграрного бізнесу. *Вісник ХНТУСГ: Економічні науки*. 2018. Вип. 191. С. 51-59.

3. Левкіна Р.В. Формування організаційно-економічного механізму стабільного розвитку аграрних підприємств. *Технологический аудит и резервы производства. Экономические науки*. 2013. № 5/3 (13). С. 16-18.

4. Котко Я.М. Механізм управління розвитком підприємств-виробників продукції рослинництва. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. № 3. Том 5. С. 387 – 394.

5. Скоробогатова Н.Є. Проблеми розвитку підприємництва в реаліях української економіки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2017. Вип. №4 (60). С. 119 – 124.

6. Добрава Н.В. Соціальне підприємництво. *Економічні інновації*. 2015. Вип. 59. С. 112-117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2015_59_15 (дата звернення: 05.10.2021).

БЕЗРОБІТТЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА COVID-19

*Пушкар Т.А., к.е.н., доцент
Михайлова К.В.*

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Нові виробничі технології, нові практики ведення бізнесу та управлінські моделі, що виникли у зв'язку з впровадженням цифрових технологій та викликами сьогодення, трансформують структуру ринку праці та змінюють вимоги до професійним якостям та компетенціям працівників. В результаті цей ринок, як і економіка в цілому, отримує нові можливості для розвитку, але при цьому можуть виникати нові загрози та ризики, що стосуються працівників і роботодавців, і держави як регулятора ринку.

Нові технології неминуче ведуть до істотних змін у багатьох сферах існування. В даний час широко обговорюється проблема вивільнення працівників із різних сфер економічної діяльності з допомогою використання цифрових технологій.

Для наочності розглянемо динаміку безробіття в Україні за 2000-2021 роки (рис. 1).

Впровадження передових досягнень науки викликає природне скорочення необхідної кількості працівників на виробничій ділянці через підвищення продуктивності праці, що призводить до чергового парадоксу: науково-технічний прогрес здатний викликати стрімке скорочення робочих місць, але не здатний забезпечити можливість позитивної соціалізації людських ресурсів, що звільняються від рутинного виробництва.

Рис. 1. Рівень безробіття в Україні за 2000-2021 р.

Система освіти, що склалася в епоху індустріалізації, не здатна забезпечити формування у громадян компетенцій, знань, умінь, навичок та якостей, які необхідні для сталого розвитку соціуму третього тисячоліття. Отже, можна дійти невтішного висновку, що у період гіперрозвитку цивілізації, коли «знання старіють у процесі їх створення», управління наукою як «виробництвом нових знань», модернізацією господарської діяльності, соціальної організації та освіти може здійснюватися гармонійно за умови системного застосування ціннісно-смыслового підходу, що по суті означає необхідність переходу до ціннісно-смыслової економіки.

За оцінками McKinsey & Co, у світі до 2030E через розвиток штучного інтелекту й автоматизації процесів без роботи опиняться 400–800 млн осіб (від 15% до 30% світової робочої сили).

Багато операцій, які сьогодні виконують працівники, мають потенціал для автоматизації. Згідно з даними McKinsey, близько 60% усіх професій мають щонайменше 30% видів діяльності, які може бути автоматизовано за допомогою сучасних технологій. [1]

Згідно з аналізом Visual Capitalist, в США до 2030E буде цифровізовано:

- 50% робочих місць у сфері торгівлі;
- 57% робочих місць у сфері транспорту;
- 60% робочих місць у сільському господарстві;
- 60% у виробництві;
- понад 70% у сфері проживання й харчування. [2]

В Україні ситуація на ринку праці в перспективі 10 років може бути менш драматичною, ніж у розвинутих країнах. У найближчі 3–5 років цифровізація та автоматизація, навпаки, дадуть змогу розв’язати проблему дефіциту трудових ресурсів. За оцінками Українського інституту майбутнього, за останні 3–4 роки з країни виїхали 5–6 млн українців. Практично в усіх галузях сьогодні спостерігається дефіцит кваліфікованих кадрів. [3]

Проте буде ряд секторів/сегментів, у яких українці через цифровізацію втратять роботу вже в 2020–2021EE і де гостро постане питання

працевлаштування декількох сотень тисяч людей. Наприклад, у разі скорочення держaparату, чиновників тільки на третину без роботи залишаться 400–450 тис. осіб.

Цифровізація не лише призводить до зникнення професій та зменшення використання людської праці, а й створює нові галузі (сектори, професії), надає необмежені можливості для реалізації навичок та талантів людини.

Наприклад, згідно з висновками дослідження McKinsey's Paris office, Інтернет знищив 500 тис. робочих місць у Франції за попередні 15 років, але водночас створив 1,2 млн інших. Тобто замість одного знищеного робочого місця створювалися 2,4 нового. [4]

Таким чином, тотальна цифровізація та розвиток цифрової економіки в Україні так чи інакше супроводжуватимуться на першому етапі негативними процесами втрати роботи громадянами, проте саме цифровізація і створить нові напрямки, котрі уже через декілька років (а то й менше) зумовлять новий попит, що, як показує досвід промислових революцій, буде набагато більшим за попит на «руки та мізки» минулого періоду. [3]

Прискорений розвиток цифрових технологій загострює проблему якості людського капіталу, вимагаючи збільшення кваліфікованих кадрів, здатних формувати, просувати і працювати в цифровій економіці. Насамперед йдеться про збільшення чисельності дослідників, що працюють у галузі нових технологій, програмістів та інженерно-технічних кадрів у сфері цифрових технологій, кваліфікованих державних та муніципальних службовців, керівників держустанов із відповідними компетенціями тощо. У зв'язку з цим потрібні нові підходи в освіті, спрямовані на підготовку творчих, креативних фахівців, мотивованих на розвиток та інноваційну діяльність.

Література:

1. Штучний інтелект, автоматизація і майбутнє праці: десять речей, які потрібно вирішити / McKinsey&Company. 2018. URL: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/ai-automation-and-the-future-of-work-ten-things-to-solve-for?fbclid=IwAR1rSqQg294N4SU3G18mk8wMY98FkwD7Kf5EmgJFFrPl518sQSSY6DrE9A#> (дата звернення: 13.10.2021)..
2. Radu S. Top Industries To Be Changed by Automation / U.S.News. 2018. URL: <https://www.usnews.com/news/best-countries/slideshows/most-likely-industries-to-be-changed-by-automation> (дата звернення: 16.10.2021).
3. Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою [Електронний ресурс] / Український інститут майбутнього. 2018. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html> (дата звернення: 16.10.2021).
4. Internet impact rapport Mc Kinsey company / Mc Kinsey company. 2011. URL: http://owni.fr/files/2011/03/internet_impact_rapport_mckinseycompany.pdf (дата звернення: 17.10.2021).
5. Державна служба статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 17.10.2021).